

Kartleggingen av sviskader på tråputene hos slaktekylling.

Sviskader på tredeputer er en betennelse i huden (dermatitt) forårsaket av fuktighet og irriterende kjemikalier som dannes i våt strø. Dyra har misfarginger og sår i huden på tråputene og på hasene. Disse skadene sees hos både slaktekylling, kalkun og frittgående høner

Utviklingen av sviskadene begynner med en misfarging av huden forårsaket av forhorning og vevsdød. I mer alvorlige tilfeller kan disse skadene utvikles til åpne sår. . Sårene kan også være en inngangsport for bakterier som i neste omgang kan gi betennelser i ledd. Det er høyst sannsynlig at slike skader forårsaker smerter. Derfor utgjør de et velferdsproblem. Sviskader på tråputer er også blitt koblet til nedsatt tilvekst

For å kunne si noe om forekomsten av tråpute skader må man ha et system for å beskrive de forskjellige alvorlighetsgrader. I 1994 utviklet svenskene et poengsystem som gikk fra 0 til 2. Dette var et ledd i deres kartlegging av slike skader hos slaktekylling. I dette systemet får tråputer uten forandring eller arr **0 poeng** (Figur A). Moderate skader gir **1 poeng** (Figur B) og alvorlige skader **2 poeng** (Figur C). For å gjøre det lettere å klassifisere skadene ser man på føttene etter slakting, da er føttene rene etter å ha gått gjennom skaldekar. 100 føtter fra hver besetning samles inn for bedømmelse. Poengene blir summert slik at besetningene i beste fall kan komme ut med 0 poeng, og i verste fall med 200 poeng. En samlet poengsum **mellom 40 og 80** registreres som et moderat problem, mens poengsum **over 80** sees på som alvorlig. I Sverige og Danmark registreres graden av tråputeskader hos alle flokker som blir levert til slakt.

I forbindelse med halthetsundersøkelsen i fjor sommer ble 100 føtter fra 10 slaktekyllingflokker i Norge bedømt med hensyn til sviskader på tråputer. Til Gjennomsnittlig poengsum for disse var 54,5 - fem av besetningene hadde mer enn 40 poeng og av disse fem hadde tre over 80 poeng.

Som en følge av disse resultater ble det bestemt at Fagsenteret skulle jobbe for å kartlegge forekomsten av tråpute skader hos slaktekylling. For å gjøre denne kartleggingen mest effektiv og for å oppnå så lite variasjon i bedømmingen som mulig, ble alle fem slakterier bedt om å sende inn 100 føtter fra hvert slakteparti til Fagsenteret. Undersøkelsen varte i tre uker i mai. Bedømmelsen av disse 14 000 føttene ble utført av undertegnede.

Av de **137 flokker** som ble undersøkt, var 30 dvs.22 % karakterisert som alvorlig, med poengsum over 80. Poengsummene rangert fra 0 til 200, og **gjennomsnittet var 50,9** (Figur D). Det var 9 flokker som fikk poengsum 0. 9 flokker hadde poengsum 1. Disse gode resultatene viser at det er fullt mulig til å oppnå god helse for tråputer med norske forhold. To flokker ble anmerket med maksimal scoring, og en av disse pekte seg ut som særdeles dårlig når det gjaldt graden av skadene til føttene (Figur E).

Disse resultater viser at helse for tråputer hos den norske slaktekyllingen, er bedre enn den til danske kyllinger. I Danmark var gjennomsnittet 92, noe som er sannsynligvis er en effekt av halm som strøunderlag. Sverige har imidlertid bedre tall enn det vi har – noe som er et resultat av at de har satt fokus på tråputer det siste tiåret. Dersom vi vil komme oppnå samme nivå som svenskene, må vi også jobbe aktivt for å forbedre miljø faktorer som er avgjørende for god trå pute helse..

Danskene har foretatt en del undersøkelser og forsøk som har hjulpet dem til å sette sammen en liste over viktige momenter når det gjelder tråputer. Det som står sentralt og som alle faktorer spiller inn på er **fuktig strø**. De faktorer som spiller inn på strøets fuktighet, som produsenten selv har innflytelse over, er: 1. **Vannspill** – utforming, bruk og vedlikehold av vannutstyr må optimaliseres for å unngå vannsøl. 2. **Oppvarming** – kapasitet og drift er viktig for å kunne styre luft fuktighet og for å unngå utviklingen av kondens i strøet. 3. **Luft fuktighet** må styres med bruk av varme og ventilasjon. 4. **Håndtering av strøet** som for eksempel etterstrøing og strøberedning for å unngå skorpedannelse. 5. **Lys** – fordelingen skal være så jevn som mulig for å unngå at dyrene klumper seg.

Dessuten kan **fôrets kvalitet** og sammensetning spille en rolle i strøkvalitet. Overflødige proteiner i fôret tilfører strøet mer ammoniak gjennom dyrets avføring, som gjør at man får sterkere grader av etseskader på tredeputene. Høyt fettinnhold gir klebrig avføring som fester seg til føttene og forverrer skadene fordi føttene ikke blir tørre.

Enhver sykelig **helsetilstand** som forårsaker en bløtere avføring, for eksempel koksidiøse, kan også forverre tråputeskader.

Fagsenteret for fjørfe vil fremme en ordning der næringen selv undersøker hver flokk som slaktes med tanke på sviskader på tråputene. I Sverige og Danmark gjennomføres slike undersøkelser rutinemessig. Resultatene skal være tilgjengelig for produsentene slik at de kan sammenligne seg selv mot resultater ellers i landet. Dette er tenkt som et motivasjonsmoment for å oppnå bedre resultater. Vi mener imidlertid at det er ikke nødvendig med straff i form av nedsatt dyretetthet som de andre land bruker. I første omgang ønsker vi at en slik registrering kun skal brukes som et verktøy for produsentene og konsulentene. Systematisk fokus på fothelse vil forbedre forholdene for dyrene og bidra positivt til produsentenes økonomi.

Figur A. 0 poeng – føtter uten forandringer eller arr.

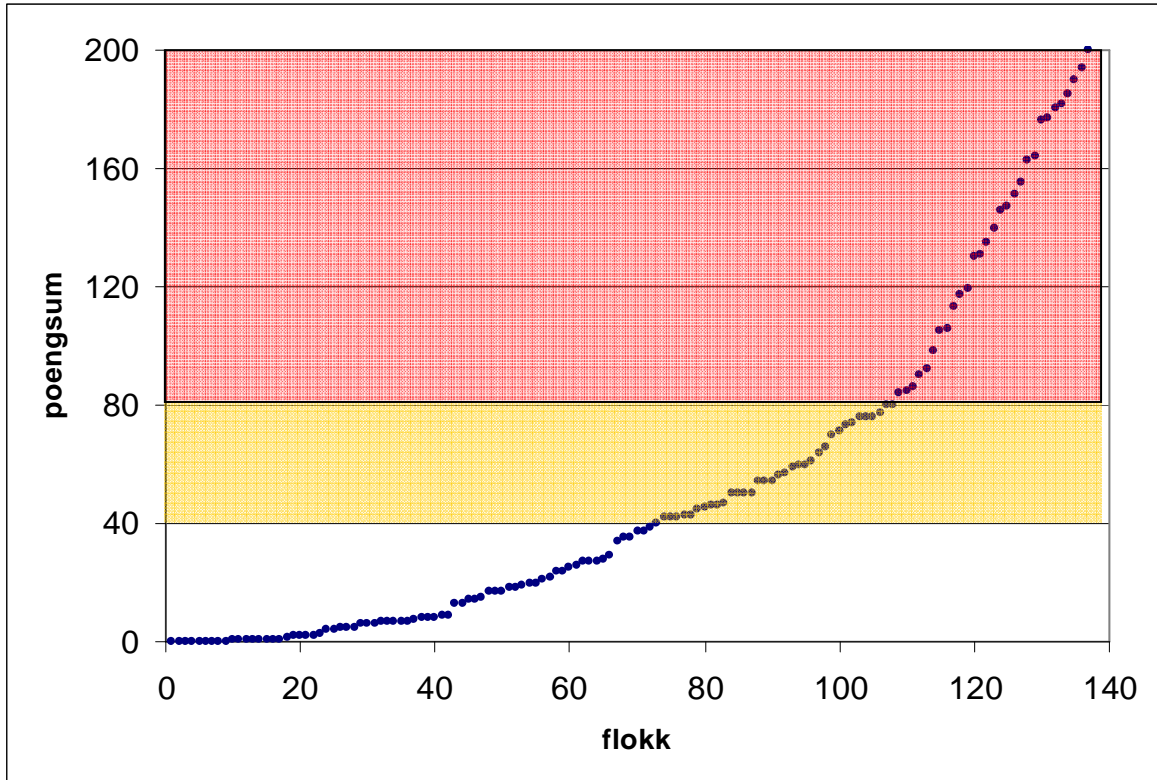
Figur B. 1 poeng – misfarging og forhorning.

Figur C. 2 poeng – alvorlig skade med åpent sår.

Figur E. Slik som dette skal ikke finnes!

Figur D. Hvert punkt representerer poengsummen for en av de 137 flokker undersøkt.